

Pitkäaikaisen asumispalvelun asiakasmaksut 2021

Sisällysluettelo

1. Yleistä.....	3
2. Asiakasmaksut.....	3
3. Tulojen toteaminen	4
4. Maksun määrääminen.....	4
4.1 Käyttövara	5
4.2 Kotiin jäävän puolison ja lasten elatuksen turvaaminen	5
4.3 Asiakasmaksussa huomioitavat tulot	6
4.4 Vähennykset tuloista	7
4.4.1 Elatusvelvollisuus, tosiasialliset perhesuhteet ja syytinki	7
4.4.2 Asunnosta aiheutuvat menot.....	8
4.4.3 Edunvalvojan palkkio ja maistraatin tilintarkastusmaksu.....	9
4.4.4 Ulosotto.....	9
5. Sairaalassa oloaika ja lomalla oloaika	9
6. Asumispalvelupaikasta luopuminen	10
7. Asiakkaan sosiaali- ja terveyspalvelut asumispalvelussa	10
8. Asiakasmaksun alentaminen tai maksusta vapauttaminen.....	10
9. Toisen puolesta asiointi.....	10

1. Yleistä

Sosiaalihuoltolain mukaan asumistalvetuilla tarkoitetaan talvetu- ja tukiasumista ja sen järjestämistä. *Tuettua asumista* jarjestetaan henkilöille, jotka tarvitsevat tukea itsenäiseen asumiseen tai itsenäiseen asumiseen siirtymisessä. Tuetulla asumisella tarkoitetaan asumisen tukemista sosiaali-ohjauksella ja muilla sosiaalitalvetuilla. *Palveluasumista* jarjestetaan henkilöille, jotka tarvitsevat soveltuvan asunnon sekä hoitoa ja huolenpitoa. *Tehostettua palveluasumista* jarjestetaan henkilöille, joiden hoidon ja huolenpidon tarve on ympärivuorokautista.

Sosiaalihuoltolain mukaisia asumistalvetuja voidaan tarjota eri asiakasryhmille kuten vanhuksille, mielenterveys- ja päihdekuntoutujille sekä vammaisille. Asumistalvetuja voidaan järjestä ostopalveluna yksityiseltä talvetuntuottajalta tai kunnan omana toimintana.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella (28.12.2007/1507) on saadetty perusteet avo- ja laitoshoidon maarittelmiseksi. Kansaneläkelaitos ja kunta maarittelevat yksiköt avo- tai laitoshoidon talvetuiksi Sosiaali- ja terveysministeriön perusteiden mukaan. Asumistalvetut ovat näin maariteltyna avohoitoa. Asumistalvetun asiakkaat voivat siten olla oikeutettuja Kelan myöntämiin sosiaalivakuutusetuksiin kuten esim. eläkettä saavan hoitotukeen, asumistukeen ja sairausvakuutuksen perusteella korvattaviin matkakorvauksiin sekä laakekustannuksiin.

2. Asiakasmaksut

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuja sääntelevät yleisesti laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista (734/1992) ja asetus sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista (912/1992). Voimassa oleva laki tai asetus eivät maarittele erikseen asumistalvetuista perittäviä maksuja. Asumistalvetun asiakkaalta perittävien asiakasmaksujen perusteista paattaa kaupunginhallitus.

Asiakkaalle tehdaan asiakasmaksupaatos kaupunginhallituksessa vahvistettujen pitkäaikaisten asumistalvetun maksuperusteiden mukaan. Asumistalvetujen asiakasmaksujen maarittamisessa kaytetaan soveltuvien osien samoja periaatteita kuin pitkäaikaisten laitoshoidon maksujen maarittamisessa. Pitkaikaisesta asumistalvetusta peritaan asiakkaan nettotulojen mukainen asiakasmaksu.

Jos asumistalvetu jarjestetaan ostopalveluna ja vuokra on sisällytetty asiakasmaksuun asumistalvetuuyksikon talvetuihin, sisältyvät ateriat ja tarpeellinen ympärivuorokautinen hoiva ja huolenpito vahintaan kunnan voimassa olevien laatuksiteerien tasoisena.

Mikäli asiakas asuu asumistalvetuuyksikossa, jossa vuokra ei sisälly asiakasmaksuun, noudatetaan tässä ohjeessa olevia pitkäaikaisten asumistalvetun asiakasmaksuperusteita sille poikkeuksella, että asiakas maksaa vuokran suoraan vuokranantajalle. Asukkaalla maksama vuokra huomioidaan asiakasmaksusta tehtavana vähennyksenä.

3. Tulosten toteaminen

Tulotiedot pyydetaan ensisijaisesti asiakkaalta tai hänen asianhoitajaltaan. Tiedot voidaan pyytaa myös muilta viranomaisilta, yhteisoilta tai yksikoilta. Tulotiedot voidaan tarkastaa esimerkiksi Kelan tarjoaman käyttöyhteyden ja Verohallinnon Tulorekisterin avulla.

Asiakasmaksulain 14 a §:n mukaan valtion ja kunnan viranomaisen sekä muu julkisoikeudellinen yhteisö, Kansanelekelaitos, Eläketurvakeskus, elekesaatio ja muu elekelaitos, vakuutuslaitos, rahalaitos, työnantaja, työttömyyskassa sekä huoltotoimintaa tai terveyden- ja sairaanhoitotoimintaa harjoittava yhteisö tai toimintayksikkö ovat velvollisia sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisen pyynnöstä antamaan maksutta ja salassapitosaennosten estämättä kaikki hallussaan olevat asiakkaan taloudellista asemaa koskevat asiakasmaksun suuruuden maaraamista varten tarpeelliset tiedot ja selvitykset, jos näitä tietoja ei ole riittävästi ja luotettavasti saatu asiakkaalta. Silloin, kun maksu määräytyy pitkaikaaisessa asumispalvelussa olevan henkilön ja hänen puolison yhteenlaskettujen tulosten perusteella, sovelletaan em. saennosta myös puolisoon. Em. tahoilta pyydetaan ainoastaan asiakasmaksun maaraamisen kannalta merkitykselliset tiedot.

Sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetussa laissa (812/2000) on saadetty asiakkaan ja hänen edustajansa tietojenantovelvollisuudesta (12 §) ja sosiaalihuollon viranomaisen oikeudesta salassa pidettäviin tietoihin (20 - 22 §).

Jos maksun määräytymisen perusteena olevat tulot muuttuvat, tulee asiakkaan tai hänen asianhoitajansa ilmoittaa muuttuneet tulotiedot asiakasmaksusta päättävälle viranomaiselle. Virheellisiin tulotietoihin perustunut asiakasmaksupaatos voidaan oikaista takautuvasti vuoden ajalta.

4. Maksun maaraaminen

Asumispalvelun asiakasmaksu maarataan siten, että asiakkaan tulot otetaan huomioon taman maksuperusteen kohdan 4.3 mukaan, jonka jälkeen tuloista tehdaan mahdolliset vähennykset.

- Asumispalveluissa yksinasuva asiakas (tai mikäli asumispalvelun piirissä on avio/avopuolisoista pienempituloinen) maksaa Espoon kaupunginhallituksen päätöksen mukaisesti **asiakasmaksuna 85 % nettokuukausituloistaan**. Kyttovaraksi asiakkaalle jaa 15 % nettokuukausituloista, kuitenkin vahintaan 257,07 euroa kuukaudessa (1.1.2021 alkaen). Käyttövara vastaa perustoimeentulotuen yksinasuvan perusosaa vähennettynä ruokaosuudella. Samaa maksuperustetta noudatetaan, mikäli pitkaikaaisessa asumispalvelussa oleva on välittömästi ennen asumispalveluun tulemistaan elänyt avioliitossa tai avoliitossa, ja asumispalvelun piirissä on avio/avopuolisoista pienempituloinen.

- Jos pitkäaikaisessa asumispalvelussa oleva on välittömästi ennen asumispalveluun tulemistaan elänyt avioliitossa tai avoliitossa ja asumispalvelun piirissä on puolisoista suurempituloinen, asiakasmaksu on **enintään 42,5 % puolisoiden yhteenlasketuista nettokuukausituloista**. Asiakkaalle tulee kuitenkin jäädä vähimmäiskäyttövara 257,07 euroa kuukaudessa (1.1.2021 alkaen).

4.1 Käyttövara

Pitkäaikaisessa asumispalvelussa olevalle asiakkaalle tulee jäädä käyttövara, joka on kuukautta kohti 15 % nettokuukausituloista, kuitenkin vähintään **257,07 euroa kuukaudessa** (1.1.2021 alkaen), mikä vastaa perustoimeentulotuen yksinasuvan perusosaa vähennettynä ruokaosuudella.

Mielenterveys- ja päihdepalvelujen vaativassa tehostetussa palveluasumisessa asiakkaan käyttövara on perustoimeentulotuen yksinasuvan perusosan suuruinen (504,06 euroa kuukaudessa 1.3.2021 alkaen).

Käyttövaralla asiakas kustantaa kaikki henkilökohtaiset menonsa kuten esim. lääkekustannukset, terveydenhuoltomenot, silmälasit, hygieniemenot, parturikampaamomaksut, fysioterapia, jalkahoito, matkustuskustannukset, sanomalehden tilausmaksut, puhelimen käyttömenot, vaatemenot ja harrastustoiminnan menot.

4.2 Kotiin jäävän puolison ja lasten elatuksen turvaaminen

Ennen pitkäaikaisen asumispalvelun maksun määräämistä tulee selvittää, onko palvelun käyttäjä ennen asumispalvelun alkamista elänyt yhteistaloudessa avioliitossa tai avioliiton omaisissa olosuhteissa tai onko hänellä alaikäisiä lapsia, joiden elatus on ollut kokonaan tai osittain riippuvainen palvelun käyttäjän tuloista.

Selvityksen perusteella maksu tulee tarvittaessa määrätä, sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 7 c §:n 2 momentin (maksun määrääminen puolisojen yhteenlasketuista tuloista, ks. kohta 4) ja 10 c §:n määräykset (vähennykset tuloista) huomioon ottaen säädettyä alemmaksi siten, että yhteistaloudessa eläneen henkilön ja alaikäisten lasten elatus tulee turvatuksi.

Selvityksessä tulee myös ottaa huomioon, mitä lapsen elatuksesta annetun lain 3 §:n 2 momentissa on säädetty vanhempien vastuusta täysi-ikäisen lapsen koulutuksesta aiheutuvista kustannuksista. Täysi-ikäisen lapsen koulutuksesta aiheutuvista kustannuksista tulee esittää lastenvalvojan vahvistama koulutusavustussopimus tai tuomioistuimen päätös.

4.3 Asiaksmaksussa huomioitavat tulot

Asiakkaan tuloksi lasketaan hänen nettokuukausitulonsa. Nettokuukausituloina otetaan huomioon asiakkaan jatkuvat tai vuosittain toistuvasti saadut tulot säännönmukaisen ennakonpidätyksen ja ennakonkannon mukaisten verojen jälkeen. Myös verottomat tulot otetaan huomioon.

Palkkatulojen lisäksi otetaan huomioon eläkkeet ja niihin rinnastettavat jatkuvat etuudet, elinkorot ja kiinteistön luovutuksen yhteydessä määräajaksi tai elinkaudeksi päätetty rahana suoritettava etuus (syytinki) sekä muut jatkuvat henkilökohtaiset tulot samoin kuin pääomasta ja muusta omaisuudesta saatavat jatkuvat nettotulot kuten korko-, osinko- ja vuokratulot.

Asunnon vuokratulosta otetaan huomioon tulo, josta on vähennetty hoitovastike ja vero.

Tuloina otetaan huomioon myös viimeksi toimitetussa verotuksessa vahvistetut maatalouden ja elinkeinotoiminnan pääoma- ja ansiotulot sekä palvelun käyttäjän osuus yhtymän tuloista. Metsätulona otetaan huomioon varojen arvostamisesta annetun lain (1142/20059) 7§:n 3 momentin mukaan vahvistettu metsän keskimääräinen vuotuinen tuotto hehtaarilta kerrottuna metsämaan pinta-alalla. Tästä määrästä vähennetään 10 prosenttia ja metsätalouden korot. Edellä määriteltyä metsätuloa on alennettava palvelun käyttäjän vaatimuksesta, mikäli tilakohtaisen vuotuisen hakkuumahdollisuuden nettoraha-arvo on metsänhoitoyhdistyksen tai metsälautakunnan antaman lausunnon perusteella vähintään 10 % alempi kuin edellä tarkoitettu metsätulo. Alennus on edellä tarkoitettujen metsätulon ja hakkuumahdollisuuden nettoraha-arvon erotuksen suuruinen. Sanottuja tuloja voidaan tarkistaa viimeksi toimitettujen verotuksen osoittamasta tulosta niillä prosenttimäärillä, jotka verohallitus vuosittain antamassaan päätöksessä ennakon perusteella pantavasta tulosta määrää.

Maksua määrättäessä asiakkaan tuloina otetaan huomioon Kansaneläkelaitoksen maksama asumistuki asumispalveluyksikön vuokraan sekä vammaisetuudet (myös eläkettä saavan hoitotuki). Puolisoiden yhteispäätöksessä ei kuitenkaan huomioida tulona kotiin jäävän puolison asumistukea.

Jos kuukausittaiset tulot vaihtelevat, otetaan kuukausitulona huomioon viimeksi kuluneen vuoden keskimääräinen kuukausitulo.

Huomioon otettavat nettotulot, esimerkiksi:

- Palkka
- Eläke
- Sairausvakuutuspäiväraha
- Kuntoutustuki
- Vammaisetuudet (sis. eläkettä saavan hoitotuki)
- Asumistuki
- Elinkorko
- Syytinki

- Elatusapu
- Ylimarainen rintamalisä, veteraanilisa
- Korkotulo
- Osinkotulo
- Sijoitusrahastojen tuotto-osuudet
- Säästöhenkivakuutuksen tuotto
- Kuolinpesasta saatu tulo
- Maa- ja metsätalouden tuotto
- Vuokratulot
- Muut henkilökohtaiset tulot

Tulot, joita ei oteta huomioon:

- Lapsilisä
- Lapsen hoitotuki tai vammaistuki
- Kotihoidon tuki
- Tapaturmavakuutuksen perusteella maksetut sairaanhoitotutkimuskulut
- Sotilasavustus
- Rintamalisa
- Opintotuki
- Aikuiskoulutustuki
- Opintotuen asumisilisa
- Opintojen apurahat ja muut vastaavat avustukset
- Perhehoidon kustannusten korvaukset
- Elatusapu/elatustuki huollettavasta
- Eläkkeisiin ja niihin verrattaviin tuloihin sisältyvät huollettavista aiheutuvat korotukset
- Toimeentulotuki
- Omaisuudesta saatu luovutusvoitto

4.4 Vähennykset tuloista

Ennen pitkäaikaisen asumispalvelun asiakasmaksun maraamista, voidaan asiakkaan kuukausituloista huomioida vähennyksiä. Alla on lueteltu pitkäaikaisen asumispalvelun asiakasmaksussa huomioitavat vähennykset.

4.4.1 Elatusvelvollisuus, tosiasialliset perhesuhteet ja syytinki

Ennen kuin asumispalvelusta perittävä maksu marataan, henkilön kuukausituloista vahennetaan suoritettut vahvistettut elatusavut ja tosiasiallisista perhesuhteista johtuvat muut vastaavat kustannukset sekä rahana suoritettava syytinki.

- **Puolisoiden välinen vahvistettu elatussopimus** otetaan huomioon tulojen vähennyksenä vain silloin, kun puoliset asuvat erillään jo ennen asumispalvelun alkamista. Mikäli asumispalvelun asiakasmaksu määräytyy puolisoitten yhteenlaskettujen tulojen perusteella, ei puolisoitten välistä elatussopimusta oteta huomioon tulojen vähennyksenä.
- **Lapsesta maksettava vahvistettu elatusapu** (sopimus tai tuomio) vähennetään tuloista ennen kuin maksu määrätään.
- Palvelun saajalla saattaa olla jokin **tosiasiallisista perhesuhteista johtuva muu** kuin edellä esitetty maksukykyyn vaikuttava seikka, joka voidaan ottaa huomioon maksua määrättäessä (esim. oman vanhemman asuminen palvelun saajan kanssa yhteistaloudessa tai lapsen tarve saada elatusta asumispalvelussa olevalta henkilöltä).
- Vähennyksenä tuloista huomioidaan myös **kiinteistön luovutuksen yhteydessä määrääjäksi tai elinkaudeksi pidätetty rahana maksettava etuus**, joka on hänen suoritettavanaan (syytinki).

4.4.2 Asunnosta aiheutuvat menot

Pitkäaikaisen asumispalvelun alkaessa vähennetään asiakkaan tuloista edellisen asunnon asumismenot. Tämän tarkoitus on turvata asiakkaalle riittävä aika asumisjärjestelyjä varten. Asumismenot vähennetään maksun määräämisen perusteena olevista tuloista seuraavanlaisesti.

Vuokra-asunnosta otetaan huomioon kuukausivuokra pitkäaikaiseen asumispalveluun ottamiskuukauden loppuun saakka sekä välittömästi sen jälkeen yhden (1) kuukauden irtisanomisajan verran. (Huoneenvuokralaki 52 § 3 mom.).

Asumisoikeusasunnosta menona huomioidaan edellä mainituin ehdoin hoitovastike kolmen (3) kuukauden ajan.

Omistusasunnosta aiheutuvat menot voidaan ottaa huomioon pitkäaikaiseen asumispalveluun ottamiskuukauden loppuun saakka sekä välittömästi sen jälkeen enintään kuuden (6) kuukauden ajan. Muusta kuin vakituisena asuntona käytetystä asunnosta aiheutuvia kuluja ei oteta huomioon vähennyksenä. Omistusasunnosta aiheutuvat menot voidaan huomioida alla olevan mukaisesti:

- **Asunto-osakeyhtiössä** olevan omistusasunnon hoitovastike
- **Omakotitalossa** kiinteistön hoito- ja lämmityskulut, kiinteistövero, nuohouskulut kiinteistössä, palovakuutusmaksu kiinteistössä

4.4.3 Edunvalvojan palkkio ja maistraatin tilintarkastusmaksu

Edunvalvojan palkkion suuruudesta annetun valtioneuvoston asetuksen (696/2012) mukaan edunvalvojan palkkio muodostuu vuotuisesta perusmaksusta ja lisämaksuista.

Asiakasmaksua maarataessa vähennyksenä tuloista otetaan huomioon edunvalvojan palkkion perusmaksu ja maistraatin tilintarkastusmaksu kuukautta kohden.

Lisäksi vähennyksenä tuloista huomioidaan asetuksen 4 §:n 1 momentin mukainen 200 euron lisämaksu edunvalvonnan aloittamisesta aiheutuvista toimenpiteistä.

Asiakkaan tai edunvalvojan tulee ilmoittaa asiakasmaksupaatoksen tekijälle mahdollisista edunvalvonnasta aiheutuvista kuluista.

4.4.4 Ulosotto

Henkilön toistuvaistuloista suoritettavaa ulosmittausta ei paasaantoisesti oteta vähennyksenä huomioon. Poikkeustapauksessa se voidaan ottaa huomioon, jos ulosmittauksen huomiotta jattamisesta henkilölle syntyisi ulosmitattavaa asiakasmaksuvelkaa.

5. Sairaalassa oloaika ja lomalla oloaika

Jos asumispalvelun asiakasmaksu on suurempi kuin asumispalvelun vuokra ja perusmaksu, peritaan asiakasmaksuna enintaan asumispalvelun vuokran ja perusmaksun suuruinen maksu. Jos asiakasmaksu on pienempi kuin asumispalvelun vuokra ja perusmaksu, peritaan asiakasmaksuna sama maksu sekä poissaolopäiviltä että lasnaolopaivilta.

Jos asiakkaan vanhustenpalvelun tehostettu palveluasuminen keskeytyy sairaalahoidon, kuntoutuksen tai muun laitoshoidon vuoksi, ei asiakkaalta peritä tehostetun palveluasumisen asiakasmaksua lahetopaivalta eikä poissaolopäivien ajalta. Jos palveluasuminen keskeytyy omaehtoisesti esimerkiksi kotiloman vuoksi, asiakas maksaa tehostetun palveluasumisen asiakasmaksun lahetopaivalta sekä viideltä ensimmäiseltä poissaolopaivalta, jonka jälkeen asiakasmaksua ei peritä. Asiakas maksaa palveluntuottajalle vuokraa kaikilta vuokrasopimuksen voimassaolopaivilta, myös poissaolon aikana. Sairaalahoidosta, kuntoutuksesta ja muusta laitoshoidosta asiakas maksaa kyseisestä palvelusta veloitettavan asiakasmaksun.

6. Asumispaalvelupaikasta luopuminen

Kun asumispaalvelupaikasta luovutaan, kaupunki osallistuu hoidon kustannuksiin ja perii asiakasmaksua irtisanomispäivään asti. Mahdollisesta maksusta irtisanomispäivän jälkeiseltä ajalta (asunnon tyhjentämiseen varattava aika) tulee ennalta sopia hoitokodin ja asukkaan välisessä hoitosopimuksessa.

7. Asiakkaan sosiaali- ja terveystalvet asumispaalvelussa

Sosiaali- ja terveystalvetuiden osalta asukkaat ovat julkisen terveydenhuollon piirissä samoin perustein kuin kotona asuvat henkilöt. Asumispaalveluyksikössä asuvalla julkisen terveydenhuollon kulut kerryttävät normaalisti terveydenhuollon maksukattoa.

8. Asiakasmaksun alentaminen tai maksusta vapauttaminen

Sosiaalihuollon palveluista määrätty maksu ja terveydenhuollon palveluista henkilön maksukyvyyn mukaan määrätty maksu on asiakasmaksulain 11 §:n perusteella jätettävä perimättä tai sitä on alennettava siltä osin kuin maksun periminen vaarantaa henkilön tai perheen toimeentulon edellytyksiä tai henkilön lakisääteisen elatusvelvollisuuden toteuttamista. Asiakasmaksun alentamisen tai maksuvapautuksen hakeminen ovat ensisijaisia toimeentulotukeen nähden.

Asumispaalvelun asiakasmaksun alentamista haetaan sille tarkoitettulla hakemuslomakkeella tai vapaamuotoisella hakemuksella. Hakemuksesta on käytävä ilmi, mihin maksuun alennusta tai vapautusta haetaan, mistä alkaen sekä millä perusteilla. Päätös alentamisesta tai maksuvapautuksesta tehdään tapauskohtaisen harkinnan perusteella.

Lisätietoja asiakasmaksun alentamisesta tai maksuvapautuksesta:

Sähköposti: asiakasmaksut@espoo.fi

Puhelin: 09 8165 7261 arkisin kello 09.00–13.00

www.espoo.fi/asiakasmaksut

9. Toisen puolesta asiointi

Mikäli asumispaalvelun asiakasmaksuun liittyviä asioita hoitaa asiakkaan puolesta asianhoitaja kuten esimerkiksi omainen, tulee valtuutuksesta esittää asiakkaan allekirjoittama valtakirja. Ilman kirjallista valtuutusta asiakkaan asiakasmaksupäätöksiin liittyviä tietoja ei voida luovuttaa tai hoitaa asiakasmaksuun liittyviä asioita. Edunvalvoja tai edunvalvontavaltuutettu voi asioida ilman erillistä valtakirjaa. Tiedot edunvalvonnasta ja edunvalvontavaltuutuksesta voidaan tarkistaa Digi- ja väestötietoviraston käyttöyhteyksien kautta.